

21. 1. 2018 - Náležitě o Bohu

1. čtení+základ kázání: Jb 13, 14-28

Píseň: 439 – K nám popatř z nebes vysokosti

Základ kázání spolu s prvním čtením: Jb 42, 1-10

Kázání: Milé sestry, milí bratři,

Jób mluvil o Hospodinu náležitě. V kralickém překladu dokonce „mluvil, co pravého o Hospodinu jest.“ Na rozdíl od jeho tří přátel.

Elífaz a jeho dva přátelé se v té divadelní hře stali cílem Božího hněvu právě proto, že nemluvili náležitě o Bohu. Nemluvili pravdivě o Bohu. Pár reprezentativních příkladů: „Což je člověk spravedlivější než Bůh?“ (Jb 4, 17) „Blaze člověku, jehož Bůh trestá; kázeň Všemocného neodmítej. On působí bolest, ale též obváže rány.“ (Jb 5, 17) „Jsi snad zrozen jako první z lidí, Jobe, vyslechlš důvěrný rozhovor Boží, že strhuješ na sebe moudrost?“ (Jb 15, 8) „Což může být člověk před Bohem spravedlivý?“ (Jb 25, 4).

Nejsou to pravdivá tvrzení? Nejsou podložena mnoha místy v Bibli? Copak často neříkáme lidem uprostřed utrpení obsahově stejná sdělení?

Bohem jsou však označena za nenáležitá. Ačkoli je lidé rádi používají. Možná i rádi slyší. O Hospodinu nemluví náležitě.

Jób v té hře přijímá ztrátu všeho, co měl - synů, dcer, živobytí, domu, zdraví, přátel, pohody - jako dílo Boží. Zůstala mu jen manželka, která mu doporučila spítat Bohu a umřít (Jb 2, 9). A my, čtenáři tohoto dramatu, opět víme, že to skutečně je dílo Boží! Sátán si musel vyžádat povolenku od Hospodina, aby mohl sátánovat (z perštiny; = pokoušet) Jóba, muže bezúhonného a přímého.

Jób nakonec uspěje, vydupe si Hospodinovu přítomnost a soudní stání, v němž očekává vykoupení a spásu, shledání nevinným.

Avšak když se Hospodin ozve z té smršť (Jb 38 a dál), tak neřekne: „Výborně, Jóbe, obstáls v mých zkouškách, nepodlehl jsi sátánovi, pevně jsi věřil v mé dílo.“ Bůh Jóbovi vynadá: „Kdes byl, Jóbe, když jsem stvořil moře a zemi, když jsem rozvěsil hvězdy? Tak

mě pouč, Jóbe, já se budu ptát a ty mě, Stvořitele světa, poučíš! Zdali jsi v některý den přikázal vyjít slunci nebo měsíci? Procházel ses někdy po nejhlubších dnech oceánů, šel ses někdy podívat na brány smrti? Nuže, pouč mě, Hospodina Boha!“ (Jb 38, 1nn)

Hospodin Bůh Jóbovi neodpovídá na jedinou otázku. Nerozsoudil, zda je Jób spravedlivý. Vůbec tomu nevěnuje pozornost. Tak jakým způsobem je ten Jóbův postoj náležitý? Jak jsou jeho slova o Bohu pravdivá? Vždyť mluví k Hospodinu až drze!

A ještě obtížnější otázka: Jakým způsobem je to příklad pro nás? Jak máme mluvit k Bohu a o Bohu jako Jób, jenž je nakonec pochválen, oceněn a odměněn právě Hospodinem? A jak o Bohu a k Bohu mluvit nemáme, abychom nebyli jako Elífaz a jeho přátelé, na které se Hospodin rozhněval - oprávněně a správně?

Jób je smutný, zraněný, naštvaný, má pocit nespravedlnosti a křivdy. Vždyť žil spravedlivě a o všechno přišel. A tak své pocity dává najevo lidem i Hospodinu. Avšak nepřestává projevovat úctu svým partnerům v rozhovoru. Po Hospodinu nežádá zázraky, nýbrž spravedlnost. Neptá se, „jak mi to ten Bůh mohl udělat“, nýbrž „ukaz mi, Bože, čím jsem se před tebou provinil, aby mi to celé dávalo smysl.“ Hospodin ho však utře s tím, že na tom, zda Jóbovi dává cokoli smysl, pramálo záleží.

Jób se na Hospodina zlobí, ale přitom mu nikdy nespílá. Vyzývá Boha k soudu a ke při, ale neobviňuje ho ze zločinů. Nebo že má Jób přece právo na něco jiného.

A tak Bohu upřímně sděluje, co prožívá, co si myslí, co udělal, co očekává. Avšak činí tak již hluboce poučeně („Bůh je má spása“). Již plnil i velmi náročné Boží příkazy (Jb 1, 5). Jób ví, že Hospodinu neřekne nic nového. Dokonce ví velmi dobře, že Hospodin zná každý Jóbův krok, slovo, čin a zakoutí srdce. Narozdíl od Joba. Proto je k Bohu upřímný ve své bolesti, hněvu, volání, touze po spravedlnosti.

Naopak Elífaz a jeho přátelé ukazují Jóbovi, jak je bláhový. Nemůže přece být spravedlivý před Bohem, to není možné. Stejně křesťanská teologie. Samozřejmě že v jeho životě je mnoho nepravostí, tak ať si je na rovinu přizná. Pak pochopí, že si za svá trápení může sám. Stejně křesťanská teologie i např. Jeremjáš (Jr 2, 17). Jób má být vděčný za zkoušky a útrapy, jimiž prochází, neboť Bůh přísně vychovává toho, koho miluje (Žd 12, 6).

To jsou všechno odpovědi korektní, poučené, biblické. Občas bývají i pravdivé. Ale v Jóbově případě zcela nemístné. Jako v každé jobovské situaci. Elífaz, jeho přátelé ani nikdo jiný nemá hájit Boha. Nemá mluvit za Boha. Zejména ne, když chce někdo mluvit s Bohem. I kdyby se na něj chtěl hněvat. Nemáme být Božími obhájci ani když se sami na Boha zlobíme. Když nerozumíme, proč trpíme my nebo bližní. Když stojíme uprostřed jedné tragédie za druhou, třetí, čtvrtou, pátou, šestou. Jako Jób.

Bůh o naši obhajobu nestojí. Lidé také ne. A žádný člověk Boha ani hájit nemůže. Leda by uměl odpovědět na ty Boží otázky, které předložil Jóbovi. Nemáme trpícího ani hledajícího přesvědčovat o nějakých lidských pravdách, formulacích, výkladech. Ale nabízet mu přístup k Boží tváři - což se bez lidských slov z naší strany neobejde. Avšak cíl těchto slov se tím zásadně změnil - mají přivést před Boží tvář. Ne poradit. Ne vysvětlit. Nemají přivést do církve. Do sboru. Ke křtu. Nýbrž k Bohu. Však ten Jób nic jiného nechce. A to jediné potřebuje.

To neznamená, že bychom neměli odpovídat lidem, kteří se ptají: „Proč lidé trpí? Proč je rakovina? Jak to může Bůh dovolovat?“ apod. Ale i zde kniha Job nabízí moudrý postoj: Jóbovi přátelé s ním sedm dní a nocí jen mlčky seděli a sdíleli jeho utrpení, bolest, zklamání (Jb 2, 11-13). A nepromluvili slova, dokud k tomu nedostali od Jóba povolení (Jb 4, 1nn). A stejně nakonec musel přijít Hospodin sám, aby Jób pochopil, jak stojí svět a jak se k Jóbovi a světu má Bůh. Tedy že je takřka všechno úplně jinak, než si ten bezúhonný, přímý a bohobojný Jób myslí.

Tak mluvmе k Hospodinu jako Jób. I když jsme možná na vážkách, jak to s Bohem je, nebo jestli v něj vůbec věříme. Bůh tu je tak jako tak. A tak se na něj můžeme obrátit naprosto s čímkoli: S radostí i hněvem. Pocitem nespravedlnosti i s chválou. S otázkami i s mlčením. Můžeme a máme vůči Hospodinu vznášet i očekávání, vždyť je naší spásou (záchranou) - jen obvykle zcela jinou než si představujeme. Vyzývejme Hospodina ke spravedlnosti, když máme pocit křivdy!

S Hospodinem můžeme hovořit i o záležitostech, o kterých nemůžeme mluvit s nikým jiným. Před Bohem není důvod hledět na teologickou či jinou korektnost. Důležitá je poučenost v Božích

věcech, upřímnost a otevřenost. Nenechávat nic stranou jako „nehodné“ pro Hospodina.

Můžeme a máme na Boha vylévat i své emoce – vždyť je snese. A ještě k tomu snadno. Bůh není člověkem, nemá omezené kapacity, nemůžeme ho zklamat ani zranit ani ztratit. Hospodin je Bůh žárlivě milující. Bůh který o nás vášnivě stojí. Předkládejme a dávejme tedy Bohu, co jeho jest. Otevřeně, upřímně, osobitě, s důvěrou právě v jeho moc, dobrotu a zaslíbení. Hospodin si pak naše lidské výplody srovná, stejně jako srovnal Jóba. O to nemějme strach.

Jóbovi šlo na prvním a poslední místě o vztah s Hospodinem. Proto nemohl za Boha mluvit ani přijímat obhajoby Boha z úst někoho jiného. Natožpak lidské floskule, které znovu a znovu přežvykujeme tváří v tvář tomu, co nechápeme.

Jób neobhajoval Boha. Naopak. A odpověď nechával na Hospodinu! Job nehovořila za Hospodina. Také v tom je náležitost jeho slov. V opačném světonázoru a jednání pak je nenáležitost Jóbových tří přátel.

Které právě ten Jób zachránil. Ačkoli sám neměl nic než tělo poseté boláky a manželku, která mu spílala a doporučila umřít (Jb 2, 9). Job zachránil tři ve vlastních očích svaté a moudré přátele, které se chystal Hospodin potrestat za jejich opovážlivost.

Ačkoli Jób sám prožíval ztrátu všech synů i dcer, živobytí, domu, zdraví - všeho co měl.

Možná díky tomu mluvil o Bohu náležitě?

Amen.

Píseň: 236 - Ježíši, Pane Nejvyšší